

Θέμα: Ωράριο Λειτουργίας Καταστημάτων

1. Το ζήτημα του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων έχει κατά καιρούς απασχολήσει τα συναρμόδια υπουργεία (Εργασίας, Εμπορίου), χωρίς όμως να δοθεί λύση, λόγω της διάστασης των απόψεων τόσο μεταξύ εργοδοσίας και εργαζομένων, όσο και μεταξύ μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων.

Δύο είναι τα βασικά σημεία τριβής μεταξύ των διϊσταμένων απόψεων:

- α) η εφαρμογή συνεχούς ή διακεκομμένου ωραρίου, και
- β) η αποδέσμευση ή όχι του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων από τις ώρες εργασίας του προσωπικού.

2. Γύρω από τα δύο αυτά σημεία έχουν διαμορφωθεί τέσσερες απόψεις οι οποίες σε γενικές γραμμές έχουν ως εξής:

- (i) Οι εργαζόμενοι ζητούν την εφαρμογή συνεχούς ωραρίου (4 πρωϊνά, 2 απογευματινά) χωρίς όμως αποδέσμευση του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων.
- (ii) Αντίθετα τα μεγάλα καταστήματα (ΣΕΣΜΕ, ΣΕΛΠΕ), ενώ αποδέχονται την εφαρμογή του συνεχούς ωραρίου για τους εργαζόμενους και μάλιστα σε πενθήμερη βάση (40 ώρες εβδομαδιαίως), θέλουν οπωσδήποτε την αποδέσμευση του ωραρίου λειτουργίας με επέκτασή του από τις 48 ώρες σήμερα στις 60 περίπου ώρες την εβδομάδα.
- (iii) Την άποψη της αποδέσμευσης την αντικρούουν οι εμπορικοί σύλλογοι και οι επαγγελματοβιοτεχνικές οργανώσεις, με κάποιες μικροδιαφοροποιήσεις, ενώ όσον αφορά το ωράριο υπάρχουν δύο απόψεις.
 - α) Η μία, που εκφράζεται κυρίως από τα καταστήματα τροφίμων, θέλει 4 ημέρες συνεχές και 2 ημέρες διακεκομμένο ωράριο,

β) Η δεύτερη, που εκφράζεται κυρίως από καταστήματα εμπορίας εκτός διατροφής, από επαγγελματίες (π.χ. κομμωτές) και βιοτέχνες (π.χ. αρτοποιοί), ζητά να παραμείνουν τα ωράρια όπως είναι σήμερα (3 ημέρες συνεχές και 3 διακεκομμένο).

Διάφορες κατά καιρούς προσπάθειες του Υπ. Εργασίας για σύγκλιση αυτών των απόψεων δεν απέφεραν σοβαρά αποτελέσματα.

3. Το ζήτημα του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων ξανατέθηκε προέτως με αφορμή την καταπολέμηση του νέφους της πρωτεύουσας. Το ΥΠΕΧΩΔΕ ισχυρίζεται ότι με την επέκταση του ελαστικού ωραρίου στις δημόσιες υπηρεσίες και με την εφαρμογή συνεχούς ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων, με μετατόπιση του προς το μέσον της ημέρας (π.χ. 9 π.μ. - 7 μ.μ.), θα περιορισθούν σημαντικά οι μετακινήσεις στο κέντρο της πόλης, γεγονός που θα προκαλέσει σημαντική μείωση του καπνού (κάπου 12%), που είναι ο σημαντικότερος ρύπος στο κέντρο της πόλης.

4. Από τη μεριά του εμπορίου έχουμε να επισημάνουμε τα εξής:

Η πρόταση των μεγάλων καταστημάτων είναι θετική από την άποψη ότι η αποδέσμευση του ωραρίου λειτουργίας θα ευνοήσει μεσο-μακροπρόθεσμα το οργανωμένο και σύγχρονο λιανικό εμπόριο (σουπεραγορές, πολυκαταστήματα κ.λ.π.) που με την αυξημένη του παραγωγικότητα (οργάνωση και διαχείριση) συμβάλλει ουσιαστικά στη συγκράτηση των τιμών.

Ταυτόχρονα όμως θα πληγεί το μικρό εμπόριο. Δεν θα εξαφανισθεί βέβαια, γιατί θα καλύπτει εξειδικευμένες ανάγκες (καθημερινές μικροαγορές, ποιότητα αγαθών), θα περιορισθεί όμως σημαντικά με συνέπειες τόσο στην αύξηση της ανεργίας, όσο και στην υπεραπασχόληση των εργαζομένων εκεί (αυτοαπασχολούμενοι, μικροεργοδότες και υπάλληλοι), με ενδεχόμενη καταστρατήγηση του οκταώρου των υπαλλήλων κ.λ.π.

Για τους παραπάνω λόγους το Υπ. Εργασίας κρατά επιφυλάξεις προς το παρόν, χωρίς όμως να είναι αρνητικό όσον αφορά τη μελέτη του θέματος και την μελλοντική ρύθμιση του ωραρίου.

Για την εμπορική πολιτική βέβαια και σύμφωνα με τους στόχους της (εκσυγχρονισμός εμπορίου κ.λ.π.) είναι κατ'αρχή αποδεκτή η όποια αποδέσμευση του ωράριου λειτουργίας των καταστημάτων, χωρίς να υπάρχει αντίρρηση στην εφαρμογή συνεχούς ωραρίου εργασίας. Δεν μπορούμε όμως να αγνοήσουμε τα προβλήματα που δημιουργούνται στον εργατικό χώρο καθώς και τις τριβές στον χώρο του εμπορίου, που μας αφορούν άμεσα.

Για το λόγο αυτό απαιτείται κατά τη γνώμη μας η συστηματική μελέτη του θέματος από κοινού από τα συναρμόδια υπουργεία Εμπορίου, Εργασίας και ΥΠΕΧΩΔΕ (έχουν γίνει ήδη αρκετές συναντήσεις), ώστε όποιο σενάριο επιλεγεί τελικά και το εμπόριο να ενισχύσει και τους ρύπους στην ατμόσφαιρα να περιορίσει, αλλά και να ελαχιστοποιήσει τις όποιες αρνητικές συνέπειες. Γιατί πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η μεταβολή του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων θα προκαλέσει μεταβολή στον τρόπο ζωής της πόλης. Και μια τέτοια προσαρμογή δεν είναι ούτε εύκολη, ούτε ανώδυνη.

Για τούτο, άλλωστε, ^{και} προτείνεται η ^{πειραματική και, ίσως, μ} σταδιακή εφαρμογή της αλλαγής του ωραρίου λειτουργίας καθώς και η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη διαμόρφωση της τελικής πρότασης.

Εναλλακτικά, προτείνεται, παράλληλα με τη μελέτη του θέματος, να γίνουν τριμερείς επαφές κατά κλάδο (υπουργεία, εκπρόσωποι καταστηματαρχών και εργαζομένων) με στόχο την επίτευξη συμφωνίας για την εφαρμογή ωραρίου λειτουργίας σε χρονικά πλαίσια που θα έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τους στόχους περιορισμού της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Έτσι, π.χ., μπορεί μάλλον εύκολα να συμφωνηθεί ώστε τα καταστήματα ειδών πολυτελείας (γυναρικά, κοσμήματα, είδη δώρων κ.λ.π.) να λειτουργούν σε συνεχές ωράριο 10 π.μ. - 6 μ.μ., τα καταστήματα ειδών υγιεινής 9 π.μ. - 5 μ.μ., κ.λ.π. Ακόμη θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί και η μεταβολή των ημερών λειτουργίας σε σχέση με τις ανάγκες του κλάδου. π.χ. τα κουρεία-κομμωτήρια μπορεί να παραμένουν κλειστά τη Δευτέρα και να επεκταθεί ο χρόνος λειτουργίας τους το απόγευμα του Σαββάτου, ή σε ωρισμένα καταστήματα χονδρικής πώλησης (π.χ. υφασμάτων και σχετικών ειδών) να εφαρμοσθεί το πενθήμερο κ.λ.π.

Η πρόταση αυτή έχει το πλεονέκτημα της συνέναυσης και της εμπειρικής γνώσης του προβλήματος και θα αποτελέσει οδηγό για τις γενικότερες ρυθμίσεις.